

Leo Trotskij

Diskussion med en CIO-organisatör

29 september 1938

[I september 1938 fick Trotskij besök i sitt hem av en CIO-funktionär från USA. Deras diskussion nedtecknades av en stenograf. Försedd med en kortfattad redaktionell inledning signerad "Crux", en pseudonym för Trotskij, publicerades "den del av diskussionen, som kunde ha allmänt intresse" i den ryskspråkiga **Oppositionens Bulletin**, november 1938. Namn användes inte i texten; den amerikanske fackföreningsfunktionären kallades "A" och "en av Fjärde internationalens utländska aktivister" – Trotskij – kallades "B".]

A: Vår fackförenings politik strävar efter att förhindra total arbetslöshet. Vi har fått arbetet fördelat bland alla fackföreningens medlemmar utan sänkning av timlönen.

B: Hur stor del av deras tidigare lön får era arbetare nu?

A: Cirka 40%.

B: Det är ju vanvettigt! Ni har fått en rörlig arbetstidsskala, utan att timlönen ändrats? Men det betyder ju bara att hela bördan av arbetslösheten faller på arbetarna själva. Ni befriar bourgeoisin från behovet att spendera sina resurser på de arbetslösa genom att låta varje arbetare offra tre femtedelar av sin totallön.

A: Det ligger ett korn av sanning i detta. Men vad kan göras?

B: Inte ett korn, utan hela sanningen! Den amerikanska kapitalismen lider av en kronisk och obotlig sjukdom. Kan ni trösta era arbetare med hoppet om, att den nuvarande krisen är av övergående karaktär, och att en ny era av välstånd kommer att börja i den närmaste framtiden?

A: Personligen har jag inte sådana illusioner. Många bland oss förstår, att kapitalismen har gått in i en nedgångsfas.

B: Men det betyder givetvis, att i morgon kommer era arbetare få 30 procent av sin tidigare lön; i övermorgon 25 procent osv. Tillfälliga förbättringar är förvisso möjliga, ja oundvikliga; men den allmänna kurvan går mot nedgång, försämring, utarmning. Marx och Engels förutspådde detta redan i *Kommunistiska manifestet*. Vilket är er fackförenings och hela CIO:s program?

A: Dessvärre känner du inte de amerikanska arbetarnas psykologi. De är inte vana vid att tänka på framtiden. De är bara intresserade av en sak: Vad som kan göras nu, omedelbart. Bland fackföreningsledarna finns naturligtvis några, som är fullständigt på det klara med de faror som hotar. Men de kan inte ändra massornas psykologi utan vidare. De amerikanska arbetarnas vanor, traditioner och synpunkter håller dem nere och sätter gränser för vad de kan göra. Allt detta kan inte ändras på en dag.

B: Är du säker på att historien kommer att ge tillräckligt många år till förberedelse? Den amerikanska kapitalismens kris har "amerikanskt" tempo och proportioner. En robust organism, som tidigare inte har känt av sjukdom, börjar bryta samman mycket snabbt, när den når till en viss punkt. Kapitalismens upplösning betyder samtidigt ett direkt och omedelbart hot mot demokratin, utan vilken fackföreningarna inte kan existera. Tror du exempelvis att borgmästare Hague¹ är en slump?

A: Nej, nej. Det tror jag inte alls. Jag har haft en hel del möten med fackföreningsfolk om

¹ **Hague**. Borgmästare i Jersey City, som framgångsrikt använde rent fascistiska metoder mot arbetarnas organisationer.

detta ämne under den senaste perioden. Jag har den uppfattningen, att vi redan i alla stater – under ett eller annat namn – har en färdig reaktionär organisation, som kan bli ett stöd för fascismen på nationell nivå. Vi behöver inte vänta 15 eller 20 år på detta. Fascismen kan vara över oss inom tre eller fyra år.

B: Om så är fallet, vad är då...?

A: Vårt program? Jag förstår din fråga. Det är en svår situation; några viktiga åtgärder är nödvändiga. Men jag kan inte se de nödvändiga krafterna eller de nödvändiga ledarna som kan utföra det.

B: Betyder det kapitulation utan kamp?

A: Det är en svår situation, Jag måste erkänna, att de flesta fackföreningsaktivisterna inte ser, eller inte vill se faran. Våra fackföreningar har, som du vet, vuxit extremt mycket på kort tid. Det är naturligt, att CIO-ledarna är mycket optimistiska. De tenderar att ta lätt på problemen. Regeringen har inte bara genomskådat dem, utan leker t o m med dem. De är inte vana vid detta från tidigare. Det är naturligt att det går runt i huvudet på dem. Denna behagliga svindel främjar inte kritiskt tänkande. De njuter av dagens fröjder utan att bekymra sig om morgondagen.

B: Bra talat! Om detta håller jag fullständigt med dig. Men CIO:s framgång är tillfällig. Den är endast ett symptom på att USA:s arbetarklass har börjat röra på sig, har brutit sig ur sina gamla vanor, söker efter nya sätt att rädda sig från den hotande avgrunden. Om era fackföreningar inte finner nya vägar, då kommer de att krossas. Hague är redan starkare än Lewis; ty trots begränsningarna i sin situation vet Hague exakt vad han vill, medan Lewis inte vet det. Det kan sluta med att era chefer vaknar upp från sin "behagliga yrsel" för att upptäcka att de befinner sig – i koncentrationsläger.

A.: Dessvärre har USA:s historia med sina obegränsade möjligheter och sin individualism inte lärt våra arbetare att tänka socialt. Det är räcker med att säga, att högst 15 procent av de organiserade arbetarna kommer till fackföreningsmöten. Det ger oss något att fundera över.

B: Men kanske är orsaken till den 85-procentiga frånvaron, att talarna inte har något att säga till de vanliga medlemmarna.

A: Hmmm. Det är sant till en viss grad. Den ekonomiska situationen är sådan, att vi måste hålla tillbaka arbetarna, bromsa rörelsen, slå till reträtt. Det är naturligtvis inte i arbetarnas smak.

B: Här har vi kommit fram till sakens kärna. Det är inte de vanliga medlemmarna som ska klandras, utan ledarna. Under kapitalismens klassiska epok hamnade också fackföreningarna i svåra situationer under kriser och tvingades att dra sig tillbaka, förlorade en del av sina medlemmar, gjorde slut på sina reservfonder. Men då var man åtminstone övertygade om att man i nästa uppsving skulle kunna ta igen förlusterna och mer därtill. I dag finns inte det minsta hopp om detta. Fackföreningarna kommer att gå under bit för bit. Er organisation, CIO, kan bryta samman lika snabbt som den uppstod.

A: Vad kan man göra?

B: Först och främst måste man berätta sanningen för massorna. Det är otillåtligt att leka kurragömma. Du känner naturligtvis de amerikanska arbetarna bättre än jag. Icke desto mindre kan jag försäkra dig om, att du ser på dem genom gamla glasögon. Massorna är oerhört mycket bättre, modigare och beslutsammare än sina ledare. CIO:s snabba tillväxt visar att den amerikanska arbetaren har ändrat sig radikalt under intryck av de förfärliga ekonomiska chockerna under efterkrigstiden. I synnerhet under det sista årtiondet. När ni visade lite initiativ och byggde mer stridbara fackföreningar, reagerade arbetarna omedelbart och gav er

ett utomordentligt, aldrig förut skådat stöd. Ni har ingen rätt att klaga på massorna. Och hur är det de så kallade sittstrejkerna? Det var inte ledarna, som tänkte ut dem, utan arbetarna själva. Är det inte ett ofelbart tecken på, att de amerikanska arbetarna är beredda till att övergå till mer avgörande kampmetoder? Borgmästare Hague är en direkt produkt av sittstrejkerna. Dessvärre har ingen i fackföreningarnas högsta ledning ännu vågat dra lika djärva slutsatser av den skärpta sociala kampen, som den kapitalistiska reaktionen har. Det är nyckeln till situationen. Kapitalets ledare tänker och agerar omåttligt mer bestämt, konsekvent, djärvt än proletariats ledare – dessa skeptiker, vanemänniskor, byråkrater, som kväver massornas kampanda. Det är därifrån faran för fascismens seger växer fram, även på mycket kort tid. Anledningen till att arbetarna inte kommer till era möten, är att de instinktivt känner otillräckligheten, bristen på innehåll, livlösheten, falskheten i ert program. Fackföreningsledarna sprider plattityder omkring sig just när varje arbetare känner katastrofen över sitt huvud. Man måste finna ett språk, som svarar mot de verkliga förhållandena i den rådande kapitalismen och inte mot byråkratiska illusioner.

A: Jag har redan sagt, att jag inte ser några ledare. Det finns olika grupper, sekter, men jag ser ingen, som kan förena de arbetande massorna, även om jag är ense med dig om att massorna är beredda att kämpa.

B: Problemet är inte ledarna, utan programmet. Ett korrekt program inte bara väcker massorna, det tränar också ledarna.

A: Vad anser du vara ett korrekt program?

B: Du vet, att jag är marxist, mer exakt bolsjevik. Mitt program är mycket kort och enkelt: *socialistisk revolution*. Men jag kräver inte, att den fackliga rörelsens ledare omedelbart skall anta Fjärde internationalens program. Vad jag begär är att de drar slutsatser av sitt arbete, av sin egen situation, och att de för sig själva och massorna besvarar just dessa två frågor: 1) Hur ska man rädda CIO från bankrott och undergång? 2) Hur räddar man USA från fascismen?

A: Vad skulle du själv göra i USA idag, om du var fackföreningsorganisatör?

B: Först och främst bör fackföreningarna prioritera frågan om arbetslösheten och lönerna. Rörlig arbetstidsskala, sådan som ni har är korrekt: alla bör ha arbete. Men den rörliga arbetstidsskalan bör kompletteras med en rörlig löneskala. Arbetarklassen kan inte tillåta en fortsatt försämring av levnadsstandarden, eftersom det kommer att vara liktydigt med ödeläggelse av den mänskliga kulturen. Den högsta veckolönen innan krisen 1929 bör tas som utgångspunkt. De mäktiga produktivkrafter, som arbetarna har skapat, har varken försvunnit eller förstörts; de finns till hands. De som äger och kontrollerar dessa produktivkrafter är ansvariga för arbetslösheten. Arbetarna vet hur man arbetar, och vill arbeta. Arbetet bör fördelas mellan alla arbetare. Veckolönen för varje arbetare bör inte vara lägre än den tidigare högstalönen. Detta är det naturliga, det nödvändiga, icke uppskjutbara kravet från fackföreningarna. Annars kommer de att svepas bort som avfall av historiens utveckling.

A: Är detta program genomförbart? Det betyder säkert kapitalisternas ruin. Just detta program kan påskynda fascismens tillväxt.

B: Självfallet betyder detta program kamp och inte knäfall. Fackföreningarna har två möjligheter: antingen manövrera, svänga fram och tillbaka, retirera, blunda och kapitulera bit för bit för att inte "reta" ägarna eller "provocera" reaktionen. Det var på detta sätt som de tyska och österrikiska socialdemokraterna och fackföreningsfunktionärerna försökte rädda sig från fascismen. Du känner resultatet: de band ris för egen rygg. Den andra vägen är att förstå den aktuella sociala krisens obönhörliga karaktär och leda massorna på offensiven.

A: Men du har fortfarande inte svarat på frågan om fascismen, dvs. den omedelbara fara som fackföreningarna ådrar sig genom radikala krav.

B: Den har jag inte glömt för ett ögonblick. Den fascistiska faran är redan för handen, även innan radikala krav uppträder. Den härrör ur kapitalismens upplösning och förfall. Det medges att den kan stärkas en tid under trycket av ett radikalt fackföreningsprogram. Man måste öppet varna arbetarna för detta. Man måste redan nu ta itu med att praktiskt skapa särskilda försvarsorganisationer. Der finns ingen annan väg. Ni kan inte längre rädda er från fascismen med hjälp av demokratiska lagar, resolutioner och proklamationer lika litet, som man kan rädda sig från en kavallerienhet med hjälp av diplomatiska noter. Man måste lära arbetarna att försvara sina liv och sin framtid med vapen mot kapitalets gangsters och banditer. Fascismen växer snabbt i en atmosfär, där den inte riskerar att bli straffad. Man kan inte för ett ögonblick betvivla att de fascistiska hjältarna kommer att fly med svansen mellan benen, när de inser, att för var och en av deras enheter är arbetarna beredda att skicka två, tre eller fyra av sina egna enheter. Det enda sättet att rädda inte bara arbetarorganisationerna på, utan också hålla nere förlusterna till ett minimum, är genom att i tid skapa en mäktig organisation till arbetarnas självförsvar. Det är fackföreningarnas viktigaste ansvar, om de inte snöpligt vill gå under. Arbetarklassen behöver en *arbetarmilis*.

A: Men vad är det vidare perspektivet? Vart kommer sådana kampmetoder att föra fackföreningarna när det kommer till kritan?

B: Det är klart, att den rörliga skalan och arbetarnas självförsvar inte är tillräckligt. De är bara de första stegen, nödvändiga för att skydda arbetarna mot svältdöden eller fascisternas knivar. De är angelägna och nödvändiga medel för självförsvar. Men de kommer inte av sig själva att lösa problemet. Den grundläggande uppgiften består i att lägga grunden till ett bättre ekonomiskt system, till en mer rättvis, rationell och anständig användning av produktivkrafterna i alla människors intresse.

Detta kan inte uppnås med fackföreningarnas vanliga, ”normala” rutinmetoder. Det kan du inte vara oense om, eftersom isolerade fackföreningar under det kapitalistiska förfallets betingelser visar sig vara ur stånd att stoppa ens en fortsatt försämring av arbetarnas förhållanden. Det krävs mer beslutsamma och djupgående metoder. Bourgeoisin, som har makten över produktionsmedlen och som har statsmakten, har fört ekonomin till ett tillstånd av total och hopplös oordning. Det är nödvändigt att förklara bourgeoisin för inkompetent och att överföra ekonomin till friska och ärliga händer, dvs. arbetarnas händer. Hur gör man det? Det första steget är uppenbart: alla fackföreningar måste gå samman och bilda sitt eget *arbetarparti*. Inte Roosevelts eller La Guardias parti, inte bara ett ”arbetarparti” till namnet, utan arbetarklassens verkligt oavhängiga politiska organisation. Bara ett sådant parti kan samla de ruinerade bönderna, de små hantverkarna, butiksinnehavarna. Men för att göra det måste det föra en kompromisslös kamp mot bankerna, trusterna, monopolen och deras politiska agenter, dvs. det republikanska och det demokratiska partiet. Arbetarpartiets uppgifter skulle bestå i att ta makten, hela makten, i sina händer för att skapa ordning i ekonomin. Detta betyder: Organisera hela den nationella ekonomin enligt en rationell plan, vars målsättning inte är profit till en liten grupp utsugare, utan de materiella och andliga intressena hos en befolkning på 130 millioner.

A: Många av våra aktivister börjar förstå, att den politiska utvecklingen rör sig mot ett arbetarparti. Men Roosevelts popularitet är fortfarande för stor. Om han ställer upp som president en tredje gång, då måste frågan om ett arbetarparti bordläggas ytterligare 4 år.

B: Det är just detta som är tragedin: att herrar ledare tittar på dem däruppe i stället för dem där nere. Det kommande kriget, den amerikanska kapitalismens förruttnelse, den ökande arbetslösheten och fattigdomen, alla dessa grundläggande processer, som direkt bestämmer ödet för hundratals miljoner människor, är inte beroende av Roosevelts kandidatur eller ”popularitet”. Jag kan försäkra dig om, att han är mycket mer populär bland de välavlönade CIO-

funktionärerna än bland de arbetslösa. För övrigt är fackföreningarna till för arbetarna och inte funktionärerna. Om idén om CIO inspirerade miljontals arbetare under en viss period, så kommer idén om ett oberoende, militant arbetarparti, som strävar efter att sätta stopp för ekonomisk anarki, arbetslöshet och elände, för att rädda folket och dess kultur, så kommer idén om ett sådant parti vara i stånd att inspirera tiotals miljoner arbetare. Självfallet måste agitatorerna för ett sådant arbetarparti omedelbart visa massorna, i ord och handling, att de inte är valarbetare för Roosevelt, La Guardia och kompani, utan sanna förkämpar för de utsugna massornas intressen. När talarna talar arbetarledarnas språk och inte som agenter för Vita Huset, då kommer 85 procent av medlemmarna att komma till mötena, medan de 15 procent konservativa gamlingarna, arbetararistokraterna och karriäristerna kommer att hålla sig borta. Massorna är bättre, djärvare och mer beslutsamma än ledarna. Massorna vill kämpa. Det är ledarna, som håller tillbaka kampen; det är dem som släpar efter massorna. Deras egen obeslutsamhet, deras egen konservatism, deras egna borgerliga fördomar maskerar de med hänvisningar till massornas efterblivenhet. Sådan är det verkliga sakernas tillstånd för närvarande.

A: Det ligger en hel del i det du säger.

B: Låt oss tala om det nästa gång.

Översättning: *Martin Fahlgren*